

ZABORAVLJENA SLIKARICA ZORA PL. PRERADOVIĆ

LJUBAV ZA PEJSAŽ

PIŠE: **Ljiljana Vukašinić**

Na otvorenju Umjetničkog paviljona u Zagrebu, obilježenog svečanom izložbom Hrvatskog salona 1898. godine, izloženo je nekoliko radova Zore Preradović, Slave Raškaj, Jelke Struppi i Anke Marojčić koji su naišli na dobar prijem publike, ali potpuno nepriznati i zanemareni od kolega umjetnika i tadašnje likovne kritike

U godini u kojoj se obilježava sto pedeseta godišnjica rođenja i devedeseta smrti slikarice Zore pl. Preradović, malo tko će se moći prisjetiti lika i djela jedne od glavnih predstavnica ženske likovnosti na prijelomu 19. i 20. stoljeća. Opus slikarice dio je gotovo zanemarenog likovnog korpusa umjetnica rođenih u 19. stoljeću, danas razasut po privatnim zbirkama, galerijama i aukcijskim kućama od Beča do Zagreba. Na domaćoj likovnoj sceni sa radovima slikarice mogli smo se susresti tek na skupnim izložbama Zbirke Josipa Kovačića – *Hrvatske slikarice rođene u 19. stoljeću*, održanim 1988. u Umjetničkom paviljonu kada je predstavljena kolekcija javnosti i kroz nekoliko postavki 2002./03. godine na izložbi *Hrvatske slikarice plemkinje*. Među plemkinjama umjetnicama, Zora se našla u društvu izuzetne Slave Raškaj, pet žena s prezimenom Drašković, Vere Nikolić Podrinske, Fany Dabubachy, Zdenke Pexidr-Srića, Ivke Orešković, Vjere Bojničić i dr. Kako je još uvijek neriješeno pitanje stalne postave ove jedinstvene Kovačićeve zbirke u prizemlju zgrade u Radićevoj ulici, do daljnjeg ostajemo uskraćeni ne samo za uvid u slikarske opuse ovih izuzetnih žena, već i komplementarni dokumentacijski materijal, fotografije, dnevnike, zapise i osobne predmete koji otkrivaju (mikro)historije žena i umjetnica tog vremena.

Interijer, Zora pl. Preradović

Zora je kćerka poznatog preporodnog pjesnika i generala Petra Preradovića, čija familija potiče iz Počitelja u Lici, gdje im je i dodijeljeno plemstvo 1626. godine od cara Ferdinanda II. U trećem braku s Emom Regner pl. Bleyleben 1867. godine u Beču rodila se Zora. U ovom braku rodili su se i sin Milan (1866. u Milanu) i kćer Jelica. Oca je izgubila vrlo rano, u petoj godini života. Majka Ema rođena Bečanka, omogućila joj je školovanje na poznatoj Obrtnoj školi (1885–1895) koja je tada primala i učenice pa su uz Zoru ovdje slikanje studirale Elizabeta Halper i Antonija Krasnik. Za razliku od muških kolega žene su smjele pohađati samo zaseban Odio za slikanje cvijeća, tema koja će Zoru zaokupljati i biti joj u potpunosti predana do kraja života. Nakon Obrtne škole usavršavala se kod više dobrih majstora u Beču, od kojih je najpoznatija i najznačajnija bila predstavica ugodajnog austrijskog impresionizma Marija Egner. Provela je i tri sezone na slikarskoj koloniji u Dachau kod Münchena. Za to vrijeme izlagala je u bečkom Künstlerhausu, Salzburgu, Pragu, Beogradu, Sofiji i Zagrebu. Na otvorenju Umjetničkog paviljona u Zagrebu, obilježenog svečanom izložbom Hrvatskog salona 1898. godine, izloženo je nekoliko radova Zore Preradović, Slave Raškaj, Jelke Struppi i Anke

Vrt s ljiljanima, Zora pl. Preradović

Maročić koji su naišli na dobar prijem publike, ali potpuno nepriznati i zanemareni od kolega umjetnika i tadašnje likovne kritike.

Opus slikarice dio je gotovo zanemarenog likovnog korpusa umjetnica rođenih u 19. stoljeću, danas razasut po privatnim zbirkama, galerijama i aukcijskim kućama od Beča do Zagreba

Za razliku od ostalih umjetnica, Zora se nikad nije udavala pa je zbog lošeg financijskog stanja morala živjeti isključivo od prodaje svojih slika i pedagoškog rada u vlastitoj slikarskoj školi za djevojke koju je otvorila nakon preseljenja u Zagreb 1918. godine. Radila je uglavnom mrtve prirode u ulju, gvašu i akvarelu, ali i prve pejzaže u ulju različitih krajeva Hrvatske. Koliko su njezine mrtve prirode, osobito s motivima

cvijeća tih godina u Zagrebu postale popularne i komercijalne vidi se i po tome što je poznati Salon Ulrich od 1918. svake godine na Božić (pa i nakon slikaričine smrti) držao izložbe Zore pl. Preradović. Salon familije Ulrich nakon 1918. godine postaje za osiromašene slikarice plemkinje glavno mjesto izlaganja i promocije. O jednoj takvoj izložbi bilježi časopis Savremenik crticu Josipa Kolundžića: *...“Ulrichov salon u Zagrebu. Rasprodana izložba. Zora pl. Preradović na novoj svojoj izložbi, brzo iza pređašnje, kazuje ozbiljnost svoga umetničkoga shvaćanja i napredak. Nije značajno da žene slikaju pejzaž i smiraje (Stilleben): ljubav žene za biljku i njen ukus odabiranju stilizovanih krajina, osamljenih kutova i malih svetova daje joj najjaču pobudu. Umetnost ove radine žene leži po sredini između minucioznosti Predičeve izradbe i široko shvaćenih Krušlinovih ili Pexidričnih krajina. Njene su boje jasne i određene, sunce na njenim slikama ne da joj u tonske ekstravagantosti, prostor je većinom vešto postignut. Kasnije, neke slike već ispovedaju moderniji umetnički kredo: s malo sredstava postići velik jedan dojam celokupnosti. Lice se izložbe smeška najširem današnjem shvaćanju umetnosti, zato se slike njene i prodavaju i vole“.*

Zora pl. Preradović umrla je u Zagrebu 1927. godine, iste kada je osnovan Klub likovnih umjetnica, koji će se zalagati za prevladavanje nejednakosti i afirmiranje njihova rada. Slikaričin grob nalazi se u Arkadama zagrebačkog Mirogoja.